

Uit Trouw van 13 november 2023 geschreven door Warner van der Louw

Is het zorgbuurthuis de toekomst van de ouderenzorg?

Een opmerkelijk moment van eensgezindheid tijdens het lijsttrekkersdebat bij RTL zondagavond: iedereen zag wel wat in het zorgbuurthuis. Wat is dat, en gaat het echt werken?

Het zorgbuurthuis is geen 'ouderwets' bejaardenhuis. Wat het dan wel is? "Een kleinschalige, open opvang voor ouderen in hun eigen buurt, waar wonen en zorg worden gecombineerd," vertelt Jimmy Dijk, in de Tweede Kamer woordvoerder zorg namens de SP. Het zorgbuurthuis komt namelijk oorspronkelijk uit de koker van deze partij.

Nederland telt momenteel één zorgbuurthuis: 't Hageltje, in Oss. Er wonen veertien ouderen. Wie in aanmerking wil komen voor een plekje moet minstens zestig jaar oud zijn, uit de buurt komen en een intakegesprek met een wijkverpleegkundige doorstaan. Een appartement kost 715 euro per maand, exclusief 160 euro servicekosten. Is van een ouder echtpaar slechts één iemand zorgbehoevend, dan mogen toch beiden in het zorgbuurthuis komen wonen. Het zorgwerk wordt gedaan door verpleegkundigen, en vrijwilligers helpen bij andere activiteiten. Zoals de naam al zegt, is het ook een buurthuis, waar ook niet-inwoners vrij binnen mogen wandelen.

Geesteskindje Marijnissen

In maart dit jaar kwam Lilian Marijnissen haar geesteskindje in Oss feestelijk openen. Er waren kopjes koffie, chocola-depaaseitjes, en veel mensen. Maar er kwam ook veel kritiek op de manier waarop de ouderenzorg in Nederland is geregeld; dat de verzorgingstehuizen nooit wegbezuinigd hadden mogen worden bijvoorbeeld, en dat we af moeten van de administratieve rompslomp.

Verschil verzorgingshuis en verpleeghuis

Het verzorgingshuis (ook wel: woonzorgcentrum) bestaat nog, maar lijkt in weinig nog op de 'bejaardenhuizen' die Nederland vroeger kende. Die werden door kabinet Rutte-II afgeschaft. Mensen moeten veel langer zelfstandig blijven wonen, met (mantel)zorg aan huis, was het idee.

In een verzorgingshuis wonen meerdere ouderen dicht bij elkaar, in zelfstandige appartementen die gehuurd of gekocht worden. Een zorgorganisatie regelt de benodigde zorg en ondersteuning en mag hier winst op maken.

Ook intensieve verpleging, bijvoorbeeld bij dementie, vindt tegenwoordig vaak thuis plaats. Pas als dat niet meer gaat, is opname in een verpleeghuis mogelijk. In een verpleeghuis krijgen inwoners intensieve verzorging en medische zorg. Verzorgenden en verpleegkundigen zijn 24 uur per dag in de buurt.

Hoogleraar ouderengeneeskunde Raymond Koopmans van het Radboudumc ziet wel wat in zorgbuurthuizen. "Het is zeker een interessant concept. Er heeft een hele grote verandering plaatsgevonden in Nederland [het afschaffen van de klassieke verzorgingstehuizen, red.] waar niet één op één een alternatief voor is gekomen."

Lang thuis wonen is volgens Koopmans niet per se slecht. "Als je gaat rondvragen, is dat wat iedereen het liefste wil. Maar het overbelast soms wel naasten, die mantelzorg moeten verlenen. Bovendien ligt eenzaamheid op de loer. Dat zie je ook gebeuren wanneer ouderen dan toch naar een verpleeghuis gaan, dan worden soms echtparen gescheiden. Ik vind het een goede zaak dat het zorgbuurthuis echtparen niet uit elkaar haalt.

Geen registratie van activiteiten

Volledige eensgezindheid over het zorgbuurthuis is er trouwens niet. In Oss wordt bijvoorbeeld – tegen het protocol van de zorgverzekeringen in – niet geregistreerd welke activiteiten allemaal uitgevoerd worden. “Dus stel, een verzorger heeft een half uurtje oefeningen gedaan met een patiënt, dan wordt dat achteraf niet ook nog opgeschreven”, zegt SP-Kamerlid Dijk. Dat bespaart volgens hem tijd en maakt het werk leuker. Maar het zorgt er ook voor dat de werkzaamheden oncontroleerbaar zijn voor derden, zou je er tegen kunnen inbrengen.

Wonen in het zorgbuurthuis wordt dan ook niet vergoed door de zorgverzekering. Wel springt de gemeente Oss financieel bij vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Koopmans ziet er geen grote problemen in dat er anders gewerkt wordt. “Ik snap wel dat ze in Oss tegen problemen aan zijn gelopen. We hebben nu eenmaal veel bureaucratie in Nederland, dat klopt. We hebben een systeem gecreëerd gebaseerd op wantrouwen. Dat remt ons af, het is heel moeilijk nieuwe initiatieven van de grond te krijgen.”